

CUPTORUL

Anii 80. La Piscu ard 120 de cuptoare.

2007, mai ard 3.

Aproape în fiecare gospodărie de la Piscu găsești ruinele unui cuptor, ca un mușuroi imens, pământ redevenit pământ.

În cadrul Lut Ars 2007, 2 meșteri din Piscu, Gheorghe Mihai și Dumitru Constantin, au construit în curtea Muzeului Țăranului Român, un cuptor de ars ceramică, un exponat funcțional, prin care ne-am propus, pe de-o parte să reactivăm relația meșterilor cu muzeul, iar pe de alta să încurajăm inițiativele celor din oraș spre zona ceramicii, tradiționale sau nu, ajutându-i să realizeze una dintre etapele foarte importante ale laboriosului drum al pământului către obiect.

Cuptorul făcut de meșterii din Piscu, așa cum au știut ei, este un cuptor de tip tronconic, autohton, cu grătar de cărămidă, care desparte camera focului de lemne de camera oalelor. Are un diametru interior de 1 m și o înălțime de 1 m de la grătarul de ardere până sus. Ingredientele au fost: cărămida arsă, pământ, nisip, apă și nuiiele. Comanda noastră către meșteri a fost legată de dimensiuni și de tipul de finisaj. Umblând prin ogrăzile olarilor am întâlnit în gospodăria lui Sotir Constantin un cuptor incins cu nuiiele (imaginea alăturată), care ne-a fost prezentat ca un obiect

secular, încă funcțional, cel mai vechi cuptor din Piscu. Ne-au plăcut mult atât ideea cât și dimensiunea estetică a acestui tip de finisaj. Nea Gică, meșterul, a intrat în jocul nostru și ne-a spus că da, mai știe să încingă cuptorul cu nuiiele. În ce privește dimensiunile, este un cuptor atipic pentru Piscu, întrucât aici se ardeau odată cantități foarte mari de ceramică și cuptoarele erau gigantice. Este una dintre problemele actuale ale olarilor de aici. Nu mai au putere să umple cuptoarele imense, gândite pentru producție masivă. La muzeu aveam nevoie de un cuptor care să poată fi umplut cât de ușor, ca să poată arde cât de des.

Pe lângă cuptorul de la muzeu, am ridicat un cuptor și la Piscu, la sediul Asociației noastre. De data aceasta a lucrat un singur meșter, nea Mitică, și în plus a fost primul cuptor realizat integral de el. Nea Mitică este olar. A asistat în viața lui la ridicarea câtorva cuptoare, dar nu a construit până în prezent, el însuși, nici unul. Ne-am dorit să îl încurajăm și iată, avem de acum la Piscu, încă un meșter cuptorar.

Am urmărit, așadar, ridicarea a două cuptoare și putem acum explica pas cu pas cum se face un cuptor de ars ceramică.

Mai întâi se trasează un cerc, căruia i se fixează centrul cu un țărș **1, 2**. Este perimetrul exterior

al cuptorului. În interiorul conturului circular se sapă o groapă de cca. 50 cm adâncime, pe fundul căreia se pune nisip. **3, 4**. Aici se fixează tot circular cărămizile care formează vatra **5, 6**. Odată podită vatra se fixează gura cuptorului **7**. Apoi se construiește peretele camerei focului așezând rând cu rând cărămida, perpendicular pe conturul gropii **8, 9**. În dreptul gurii cuptorului cărămizile se zidesc lăsând lăcașuri pentru țeserea peretelui în exterior **10**. Liantul pentru această operațiune este o pastă făcută din pământ de lipit și apă. Pământul de lipit trebuie să-l cunoști. Se găsește de obicei prin lunci. Tot această pastă, ceva mai diluată se folosește pentru «lipirea» suprafețelor. Meșterul toarnă între rosturi și întinde peste tot cu mâna un strat subțire din această pastă care etanșează întreaga încăpăre **12**. Cu cât lipești mai mult cu atât e mai bine. Odată ajunși cu peretele la nivelul solului,

începe lucrul la canale **13**. Suprafața cercului se împarte în 4 sectoare. Canalele sunt puțin mai înguste decât lungimea unei cărămizi. Avem un

canal circular imediat lângă peretele camerei de ardere și alte două canale perpendiculare montate pornind de la gura cuptorului. Sectoarele de cerc cuprinse între canale se zidesc. Când ajung la înălțimea peretelui, adică la nivelul solului, se

construiește grătarul, tot din cărămidă **14**. În zona canalelor cărămida se așază pe cant. Apoi, peretele cuptorului se ridică pe rotund îngustându-se ușor,

ușor către vârf **15**. În partea de sus se lasă o fantă, loc prin care olarul intră în cuptor pentru a clădi oalele la fiecare ardere. După ce cuptorul se umple spațiul se zidește temporar și se lipește. Urmează ceea ce olarii numesc «malul cuptorului»,

o zonă de protecție termică, care se ridică până la cca 3/4 din înălțimea cuptorului. În jurul cuptorului se construiește circular un gard de

- 1 2 3 4
- 5 6 7 8 9 10 11
- 12 13 14 15 16 17
- 18 19 20 21 22 23 24

nuiele, apoi în spațiul dintre peretele de cărămidă și îngrăditură se bate bine pământ, cu maiul 16, 17. Se stropește și iar se bate, până sus. Apoi totul se lipește. În dreptul gurii cuptorului se sapă o groapă pătrătoasă ai cărei pereți se zidesc frumos, să-ți faci plăcere să șezi la foc. La o ardere normala cuptorul se umple cu vase până sus. Obiectele se clădesc îngrijit. Deasupra lor, olarul așterne o acoperitoare din cioburi. La fiecare ardere spațiul de intrare în cuptor se zidește și se lipește, urmând să fie desfăcut la golirea cuptorului. Cuptorul trebuie să ardă 10-15 ore, iar olarul îl păzește și are semnele lui care îi spun că marfa e gata. În tot acest timp focul se întreține mai slab sau mai tare, tot după semnele olarului. Dacă e vară târzie, în tot acest timp se ronțăie porumb copt. Cuptorul se poate goli după cca. 24 de ore de la oprirea focului. Ca o curiozitate, vedeți (foto alături) cum arată și un cuptor de ars cărămida, un cuptor care a ars cărămizile din care au fost făcute cuptoarele noastre de oale. De fapt, un cuptor de ars cărămidă este o instalație clădită din cărămizile însăle; se ridică din stive de cărămizi nearse, lăsând canale pentru trecerea aerului fierbinte. După foc, la demontare, cuptorul devine o mare stivă de cărămidă arsă din care țiganul ia și vinde.

Am cunoscut o respectabilă doamnă, care cu toate că nu olărise niciodată își dorea cu ardoare o roată și chiar un mic cuptor. Avea convingerea că e făcută pentru asta și aștepta întâlnirea cu lutul ars ca pe ceva providențial. Sunt convinsă că nu e singura. Sperăm ca experiența noastră să vă fie de folos!